

1 DEN INFORMERENDE TEKST MED KRAV OM SØGNING

Motocross – muskler og mod

FP9 MAJ 2023, OPGAVER 2

I DETTE MATERIALE FINDER DU

- 1** Præsentation af opgaven
Introduktion til dansklæreren.
- 2** Lær at afkode opgaverne til prøven
Aktivitet til eleverne. Varighed 1-2 lektioner.
 - A** Forstå situationen og lur opgavekravene
 - B** Styr processen
 - C** Brug ressourcerne
 - D** Hiv fat i erfaringerne
- 3** Undervisningsforløb med faglige fokuspunkter
Undervisningsguide til dansklæreren. Varighed 6-8 lektioner.

De faglige fokuspunkter er:

INDHOLD

 - ⦿ Fakta i boksen
 - ⦿ Præsenter – Citer – Kommenter

SPROG

 - ⦿ Den beskrivende fremstillingsform

FORM

 - ⦿ Gør hensigten tydelig

SKRIVESTRATEGI

 - ✍ På hylden
- 4** Den gode tekst og faldgruberne
En håndsregning til lærer og elever. Erfaringer fra prøverne.

Præsentation af opgaven

Introduktion til dansklæreren

1

I *Motocross – muskler og mod* (fp9 maj 2023) skal eleverne skrive en reportage til en avis.

Eleverne skal tage afsæt i en video fra en motocross-stævne, der er tilknyttet som ressource i opgaven. De skal desuden søge yderligere oplysninger om motocross-sporten i Danmark og anvende det dels i en faktaboks og til at forklare, hvilke kompetencer det kræver at blive en god motocross-kører.

I undervisningssammenhæng kunne man inddrage andre og mere ukendte sportsgrene udover Motocross. Lad evt. eleverne selv vælge, hvilken sportsgren de ville skrive om, men brug samme opgaveopbygning. I praksis vil det sige, at eleverne selv skal ud og finde en video på nettet, som ville kunne bruges til at beskrive stemningen ved et stævne for den valgte sportsgren.

Læg mærke til at hensigten med reportagen står direkte i opgaven: *Din reportage skal vise, at motocross er en fascinerende og krævende sportsgren, der kræver balance, muskler og mod til at give den gas på banen.* Dette kan jo sagtens overføres, hvis I bringer andre sportsgrene i spil.

Der skelnes i opgaven ikke om, hvorvidt det er en trykt eller digital avis, da mange medier nu om dage udgiver deres artikler i begge formater. I praksis betyder det, at eleverne selv kan vælge om de vil layoute deres tekst, som skulle den optræde i en god gammeldags trykt avis med spalter und alles, eller om den skal udgives i et digitalt format. Dette må afhænge af, hvilket skriveprogram eleverne anvender og de layoutmæssige muligheder, der er mulige.

Eleverne skal trække på de erfaringer, de har med at skrive lignende typer af journalistiske tekster i aviser, magasiner, kommunikations-hjemmesider m.fl.

2 Lær at afkode opgaverne til prøven

Aktivitet til eleverne. Varighed 1-2 lektioner.

OPGAVE

Forstå situationen og lur opgavekravene

I denne øvelse bliver I gode til at forstå skrivesituationen i en opgave og lure kravene. Det er nemlig afgørende for at jeres tekster kommer til at fungere.

Start med det hvide, inden I hopper ud i det blå.

1

Få opgaven MOTOCROSS – MUSKLER OG MOD frem på skærmen eller lav et print af den, så I kan markere de vigtige nøgleord.

2

Start med at nærlæse skrivesituationen, som står, hvad på den hvide baggrund.

Brug **KOM GODT I GANG**. Noter på figurerne: hvorfor teksten skal skrives, i hvilken afsenderrolle du skal skrive i, hvad der er tekstens hensigt og hvem der er modtagerne.

Vær opmærksom på, at I i denne opgave skal skrive to tekster. En lidt længere og en noget kortere tekst.

3

Herefter nærlæser I, hvad der står i den blå kasse, hvor de særlige opgavekrav er beskrevet.

Skriv stikord til højre på **KOM GODT I GANG**.

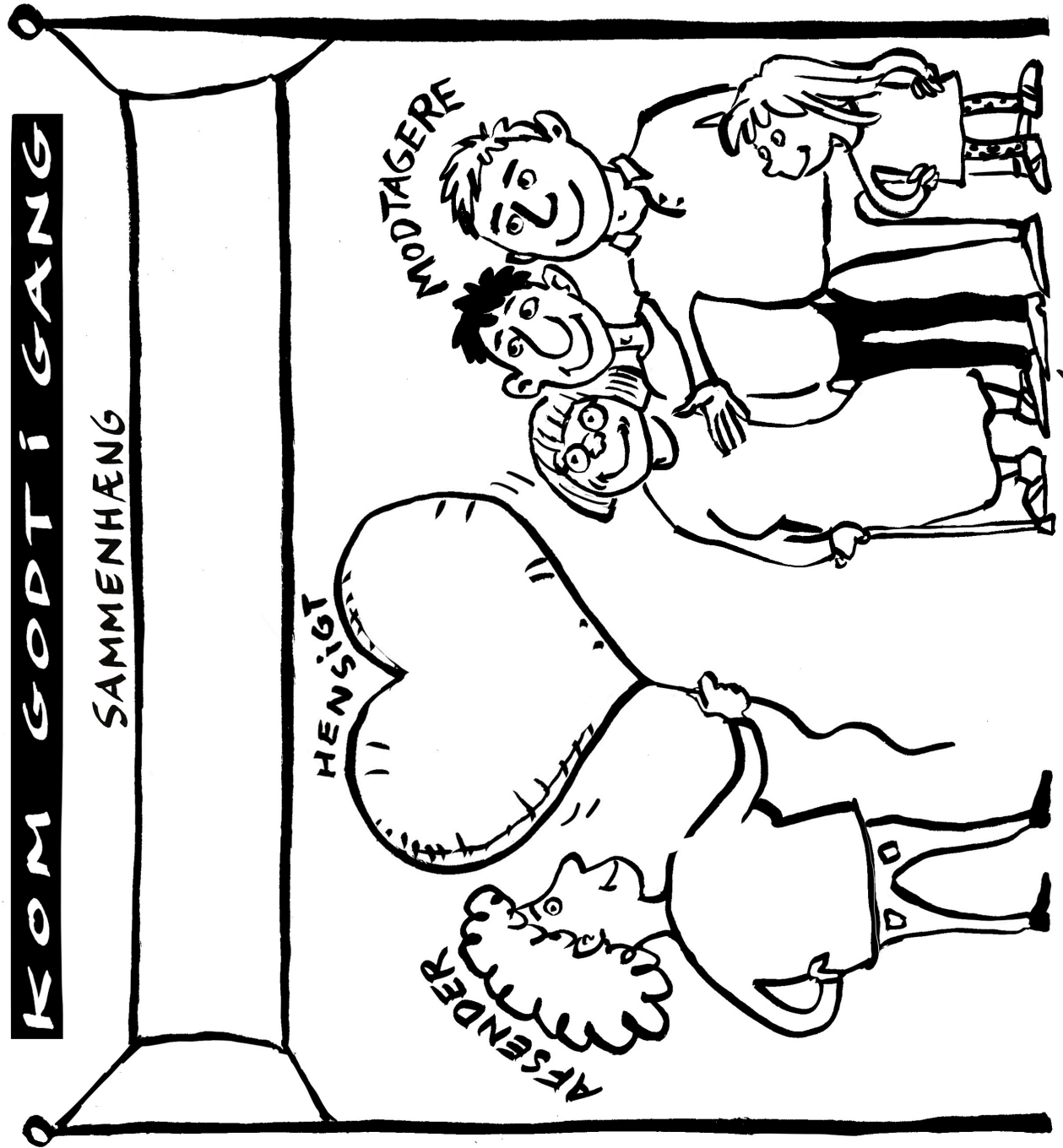
KOM GODT I GANG

SAMMENHÆNG

INDHOLD

SPROG

FORM

IDÉ: CHARLOTTE RYTTER

TEGNING: ANNETTE CARLSEN

B

OPGAVE

Styr processen

Et godt produkt kræver en god og styret proces. Det gælder uanset om I skal planlægge en fest, lave en lagkage eller skrive en tekst i skriftlig fremstilling.

Til prøven har I 3 ½ time til rådighed.

Der er noget, I skal gøre, FØR I skriver. Andre ting I skal have fokus på MENS I skriver, og der er en del at tage sig af EFTER I har skrevet første udkast til teksten. I skal regne med at afsætte cirka 1 time til hver del.

1

I denne opgave skal I lave en to-do-liste på alle de del-opgaver, der vil bringe jer og teksten helt til mål.

Se evt. filmen **TO-DO-LISTEN** på [🔊 skriveklar.gyldendal.dk](https://skriveklar.gyldendal.dk)

Hvad skal I forberede
FØR
I begynder at skrive teksten?

Hvad skal I have fokus på
MENS
I skriver teksten?

Hvad skal I sørge for at gøre
EFTER
I har skrevet teksten?

OPGAVE

Brug ressourcerne

Til opgaven er der ofte en ressource tilknyttet, som skal bruges enten direkte i opgaven eller som inspiration.

Andre gange skal I selv ud på nettet og finde ressourcer, der skal bruges i teksten. Det kan være alt fra illustrationer til fakta og viden m.m.

Nogle gange kan det være en god ide selv at opsøge ressourcer for at bedre at kunne besvare opgaven. Det hedder research.

Husk også at du selv er en ressource og kan både bruge dine livserfaringer, din viden om verden, fra danskundervisningen eller fra andre fag, når du besvarer en opgave.

I opgaven *Motocross – muskler og mod* er der dels en video, der skal bruges til at beskrive stemningen.

Men I skal også selv ud og søge efter informationer om motocross-sporten i Danmark.

1

Kig grundigt på opgaveformuleringen i den blå boks. Der er tre opgavekrav, som kræver, at I selv søger på nettet, men hvilke? Noter dem her:

1.	
2.	
3.	

Tal om, hvilke søgeord, der kunne være gode at bruge til de tre opgavekrav.

OPGAVE**Hiv fat i erfaringerne**

Når I går til prøve, er det på baggrund af alle de erfaringer I har med:

- ✓ at skrive tekster i forskellige situationer
- ✓ hvor indholdet har skulle give mening for nogen
- ✓ og teksten har skulle hænge sammen.

PRAKSISERFARINGER

Det har I med garanti gjort mange gange i dansk, men måske har I også skrevet tekster i andre fag, holdt foredrag i klassen. Måske har I haft særlig fokus på at skrive i bestemte fremstillingsformer, særlige afsendelser, specifikke modtagere, tekster med en klar hensigt m.m. Det kalder vi praksiserfaringer.

VIDENSERFARINGER

Men I skal også trække på jeres erfaringer fra livet og jeres viden om tekster fra danskfaget, hvor I sikkert har læst alverdens mulige typer af forskellige slags tekster i mange forskellige slags medier; bøger, antologier, avis, netartikler, hjemmesider, kommentarer på sociale medier, blogs, manuskripter, mails med mange flere. Det kalder vi videnserfaringer.

Når man skal have fat på sine erfaringer, skal I forestille jer, at alle jeres erfaringer er balloner, der svæver over jer med en lang snor. For de er nemlig til at få fat på, hvis man øver sig. Nogle erfaringsballoner kan være lette og hurtige at hive ned, mens andre skal I kæmpe lidt mere med og dermed frem i hukommelsen.

1

Hiv fat i jeres erfaringer fra undervisningen og i livet generelt, og skriv ind i ballonerne, hvilke konkrete erfaringer, I ville kunne trække på i netop denne opgave.

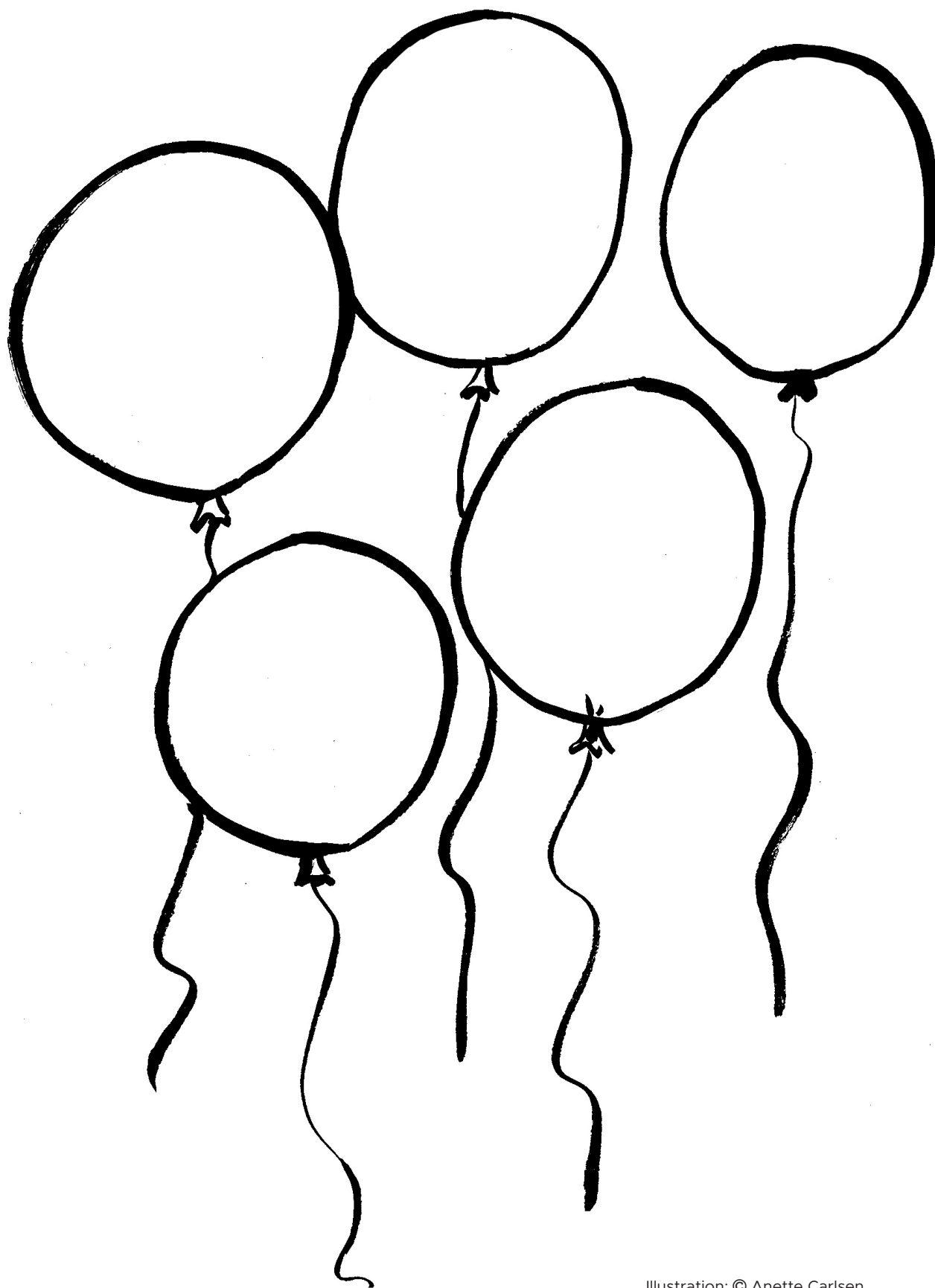

Illustration: © Anette Carlsen

3

Forløb med faglige fokuspunkter

Undervisningsguide til dansklæreren

Hvis du bruger opgaven *Motocross – muskler og mod* som undervisning kunne de faglige fokuspunkter for eksempel være:

INDHOLD

- ⊙ Fakta i boksen
- ⊙ Præsenter – Citer – Kommenter

SPROG

- ⊙ Den beskrivende fremstillingsform

FORM

- ⊙ Gør hensigten tydelig

Fakta i boksen

En af opgavekravene er, at der skal være en faktaboks i teksten: *faktaboks om motocross-sporten i Danmark*.

FORSLAG

1

Tal med eleverne om, hvilken funktion en faktaboks skal have for modtageren i denne tekst.

Sæt jer i modtagerens sted og kom med forslag og ideer til, hvad man som læser af reportagen gerne selv ville læse i en faktaboks.

Vis eleverne hvordan man angiver kilde i en faktaboks. Lav en billedsøgning i Google på faktabokse og lad jer inspirere herfra.

Find inspiration til hvordan man laver en faktaboks i *SkriveKlar 8, kapitel 3*

Præsenter – Citer – Kommenter

Et af opgavekravene er, at eleven skal: *citere udtalelser fra en eller flere deltagere*.

Nu er det ikke meningen, at eleverne skal ud og søge efter autentiske citater fra diverse motocross-stævner. Det understreges i opgavens indledning, hvor der netop står: *Forestil dig...*

Det betyder, at de selv skal konstruere citater, som kunne være autentiske. Lidt som når de skriver replikker og laver direkte tale i fiktionstekster. I prøvevejledningen har det tidligere været præciseret, at citater bør være korte og sige noget centralt. Det bør du fortsat holde fast i også i denne øvelse.

Kilder bør præsenteres med navn og efternavn samt hvilken slags kilde de er, altså om de her er motocross-kørere, deltagere, arrangør eller andet. På den måde bliver det for modtageren nemmere at sætte citatet i kontekst.

Tal også med eleverne om hvilke udsagnsord, man kan bruge, fx siger, fortæller, udtaler, pointerer, bekræfter, forklarer m.fl.

FORSLAG

1

Tal om hvilke personer, der ville være oplagte at citere fra i sådan en reportage.

Skab forslag til en række personer og giv dem et troværdigt og autentisk navn, efternavn og kildetype.

Fx: *Brian Hansen, 16-årig debutant som motocross-kører*

2

Se læringsfilmen **TEKSTHUSET** på skriveklar.gyldendal.dk. Stands filmen, der hvor det handler om besøg i teksten i form af kilder.

3

Lad eleverne skrive enten i fællesskab, makkerpar eller individuelt, hvor de giver bud på citater ved at bruge denne model:

PRÆSENTER CITER KOMMENTER

Eksempel:

PRÆSENTER	Brian Hansen er 16 år og debuterer i år i sit første stævne nogensinde.
CITER	<i>Motocross-sport er altså en pæn farlig sport, men det er jo også det, der fascinerer mig</i> , forklarer han.
KOMMENTER	Noget kunne type på, at det farlige ikke holder de unge tilbage, for Dansk Motorsport oplever stor interesse for sporten ude i klubberne.

Husk at citaterne meget gerne må underbygge tekstens overordnede hensigt: *at motocross er en fascinerende og krævende sportsgren, der kræver balance, muskler og mod til at give den gas på banen.*

Du kan også finde inspiration til at lære eleverne både at citere og referere i *Skriveklar 8, kapitel 3, De falske nyheder*.

Den beskrivende fremstillingsform

Et af opgavekravene er, at eleven skal *beskrive stemningen ved stævnet*. Hvilket jo giver meget god mening, nu hvor det er en reportage, eleven skal skrive.

I opgaven er der stillet en video til rådighed, som kan bruges til netop dette. Eleven kan naturligvis søge og finde flere videoer fra andre motocross-stævner, hvis han/hun vil have brug for dette.

Når man beskriver zoomer man ind på detaljerne, bruger konkrete navneord, larmende udsagnsord samt tillægsord, man kan ty til sanserne, talemåder og billedsprog m.m.

FORSLAG

1

Se videoen fra motocross-stævnet. Se den evt. et par gange.

Lav i fællesskab en række eksempler på oneliners, hvor I beskriver stemningen fra stævnet. Hvis I går i stå, kan I se filmen igen.

Lad eleverne efterfølgende skrive en kort tekst, hvor de beskriver stemningen ved at anvende flere af klassens oneliners suppleret med egne tilføjelser.

Eksempel:

- *Folk jubler og råber, men motocross-kørerne racer afsted.*
- *Jord og sten flyver omkring ørerne og ud til alle siderne*
- *Med knyttede næver bankes knoerne i styret. De er klar.*

2

Find **BESKRIVEBLOMSTEN** fra *Fat om fremstillingsformerne*. Lad eleverne komme med forslag til oneliners ved at bruge de forskellige blade fra blomsten.

Gør hensigten tydelig

Hensigten med reportagen står i selve opgaven: *at motocross er en fascinerende og krævende sportsgren, der kræver balance, muskler og mod til at give den gas på banen.*

En af de afgørende faktorer, som ofte får teksten til at fungere godt i situationen er, hvis hensigten er tydelig for modtageren. Det kan man gøre flere steder i teksten: overskrift, anslaget, citater, billeder, mellemrubriker, fremhævede citater, den afsluttende pointe m.fl.

Et af opgavekravene er jo netop at eleverne skal finde illustrationer, og her skal de netop udvælge dem, som kan underbygge tekstens hensigt og ikke blot vælge lidt tilfældigt eller den første, der dukkede op i deres billedsøgning.

FORSLAG

Dette fokuspunkt bør du vente med, til eleverne har skrevet første udkast til teksten.

Tal med eleverne om de steder i teksten, hvor hensigten kan gøres tydelig for modtageren.

Lav gerne i fællesskab konkrete eksempler, som kan bruges til klassens fælles inspirationsbank.

Overskriften, fx *Adrenalin, spænding og fede stunts*

Anslaget og indledningen, fx *Spændingen stiger, mens stilheden fylder pladsen helt op. Med et er DM i motocross skudt i gang. Folk jubler og skriver, men motocross-racerne flyver derudaf. Håret suser og jorden bruser ud til alle sider.*

Citater, fx *“Når jeg kører mig og maskinen ud til kanten, så føler jeg, at jeg lever”, fortæller...*

Mellemrubrikker, fx *Styrt på banen, Det er en farlig sport*

Fremhævede citater eller tekstbidder

Afslutningen

Valg af billeder

Organisering af skriveprocessen

FØR ELEVERNE SKRIVER

Brug en eller flere af øvelserne fra **Lær at afkode opgaverne til prøven**
Forbered teksten ved at arbejde med de udvalgte faglige fokuspunkter:

- 🕒 Fakta i boksen
- 🗣️ Præsenterer – Citer – Kommenter
- 📄 Den beskrivende fremstillingsform

MENS ELEVERNE SKRIVER

Du kan enten lade eleverne forberede og skrive teksten, som I plejer.
Eller du kan også prøve denne skrivestrategi: 📝 Skriv fra hylden.

Da en reportage ofte består af mindre tekstdele adskilt af mellemrubrikker, kan du lade eleverne starte med skrive de afsnit, som de umiddelbart har på den mentale hylde. Senere i processen samler de tekstdelene og får den til at hænge sammen, som var det Duploklodser der skulle samles til en hel figur.

Det kan være faktaboksen, den beskrivende scene, afsnittet der forklarer, hvilke kompetencer det kræver at blive en god motocross-kører osv. Hvis I har arbejdet med de faglige fokuspunkter FØR eleverne skriver, har de allerede nu små tekstbidder, som de kan bruge.

Brug enten post-it eller 📄 **TEKSTKORTET** fra *SkriveKlar*. Du kan se en video om 📄 **POST IT-METODEN** på 🌐 skriveklar.gyldendal.dk.

EFTER ELEVERNE HAR SKREVET

Brug 📄 **SPROGVASKMANUALEN**, når eleverne skal lave den sidste korrektur. Du finder en videoguide til eleverne på 🌐 skriveklar.gyldendal.dk til hvordan de skal bruge manualen.

Arbejd med det faglige fokuspunkt:

- 🕒 Gør hensigten tydelig

Lad eleverne give hinanden feedback på, om layoutet fremmer tekstens hensigt og er overskuelig for modtageren.

4

Den gode tekst og faldgruberne

Vejledning- og vurderingsguide til dansklæreren

Nedenstående oversigt følger de tre vurderingsdimensioner: Funktion, Indhold og form. og den kan du bruge enten, når du skal VEJLEDE eller VURDERE dine elevers tekster.

Fx hvis du inden og imens eleverne skriver deres tekster, taler med dem om, hvad der kendetegner den gode tekst, og hvilke faldgruber de skal være opmærksomme på. På den måde bliver den gode tekst konkret og håndterbart for alle elever, og ikke kun en gættekonkurrence for de få.

	DEN GODE TEKST VIL OFTE VÆRE KENDETEGNET VED:	FALDGRUBERNE vil ofte være:
FUNKTION	Hensigten med teksten er tydelig flere steder.	Der er få indikationer på, hvilken type tekst, der er tale om hverken i indhold, sprog eller i form.
INDHOLD	De fakta og viden som er søgt på nettet, er meningsfyldt i forhold til tekstens hensigt. Citaterne understøtter tekstens hensigt. At fakta og viden er udvalgt og bearbejdet kildekritisk.	Størstedelen er indholdet bliver en løbs-reportage som var det en radioreportage fra en fodboldkamp, fremfor en stemningsreportage. Fakta og viden fylder ikke meget i teksten og er valgt tilfældigt og ikke helt giver mening i konteksten. Det er uklart, hvem der udtaler sig og citaterne giver ikke mening og/eller er alt for lange.
FORM	Teksten hænger sammen, fx i form af velovervejede mellemrubrikker. Layouten både understøtter tekstens hensigt og er overskuelig forfor modtageren.	Teksten fremstår som fragmenterede afsnit, der ikke hænger sammen. Layouten fremstår rodet fx ved at spalterne er for smalle og billederne for små.